

Pregled leta 2022

Matevž Triplat, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 03.01.2023 (<https://doi.org/10.20315/IG.2023.0001>)

Z veseljem ugotavljamo, da je za nami še eno uspešno leto. Tudi v preteklem letu smo zagotavljali tedenske novice s področja gozdne tehnike in ekonomike, ter vsebine z drugih področij gozdarstva. Leto 2022 je v gozdarstvu zaznamovalo vrsto različnih dogodkov in okoliščin pri katerih smo z mislimi na vas sodelovali tudi mi in o tem tudi poročali. V prvi polovici leta smo obiskali vrsto slovenskih predelovalcev gozdnih lesnih sortimentov (Lesonit d.o.o.; Žaga Marinčič d.o.o.; Breza Commerce d.o.o.; Marušič d.o.o.). Po daljšem obdobju odsotnosti sejemskih dejavnosti (iz takšnih ali drugačnih razlogov) je letos ponovno oživel največji med gozdarskimi sejmi – ElmiaWood. Obiskali pa smo tudi licitacijo lastnikov gozdov v Slovenj Gradcu, ki je ponovno postregla z več rekordi. Leto je zaznamoval tudi obširen požar, ki je na Krasu pustošil 17 dni in na slovenski in italijanski strani meje skupno zajel približno 5000 ha površin, predstavlja največji požar, ki je zajel območje samostojne Slovenije. V letu 2022 je tematika gozdnih požarov (tudi na račun požara na Krasu) doživela revitalizacijo tudi na spletnem informacijskem portalu WCM/InfoGozd, kjer smo pisali o oceni letala C-27J Spartan, za gašenje gozdnih požarov in pisali o povečanem obsegu požarih v naravnem

okolju v prvem četrtletju 2022(pred požarom na Krasu).

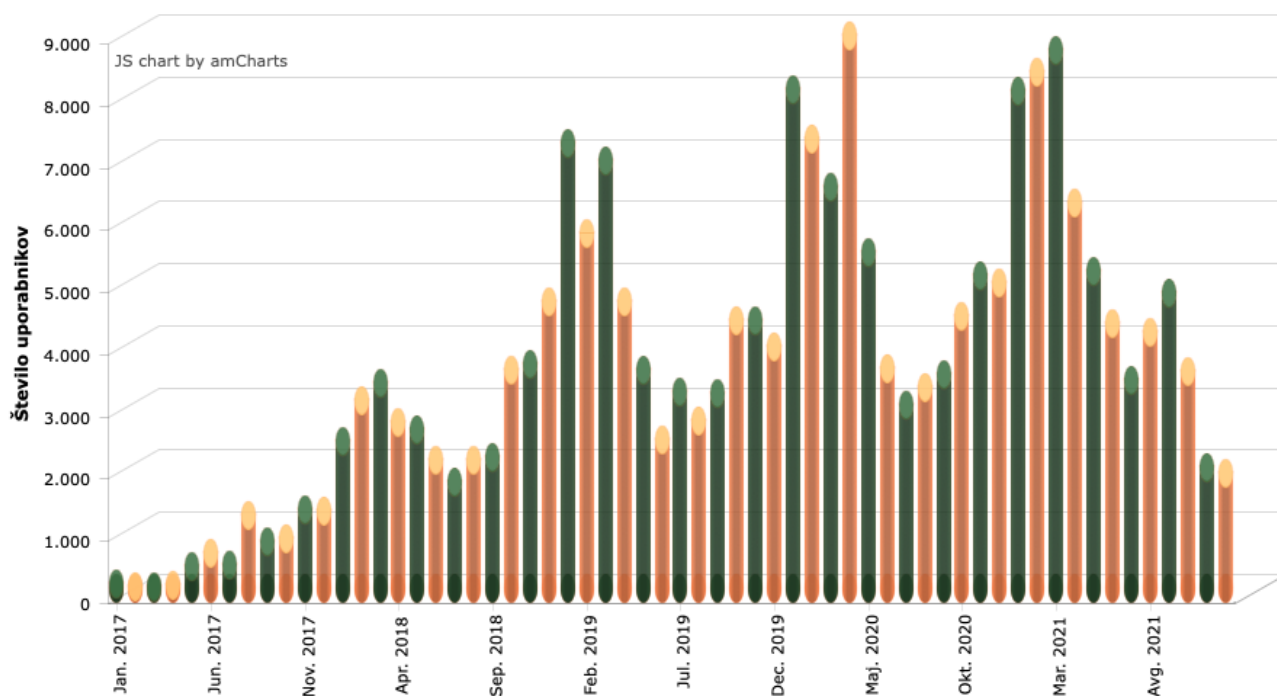
V podporo lastnikom gozdov, ki se z gospodarjenjem s svojo gozdno posestvijo srečujejo prvič ali bi si želeli osvežiti znanje smo v minulem letu pripravili tudi strokovne podlage pri izbiri izvajalca za izvedbo gozdarskih storitev - Kako do kakovostnega izvajalca sečnje in spravila?

Poleg tega smo nadaljevali delo, ki smo ga začeli v letu 2021, ko smo javnosti predstavili Kazalnike gospodarjenja z gozdovi. Priprava metodologije, izbor ter opis kazalnikov je rezultat projekta "Razvoj kazalcev in metodologije spremljanja ponudbe gozdarskih storitev (V4-1812)". Kazalniki gospodarjenja z gozdovi napovedujejo in nakazujejo stanje ter nakazuje razvoj gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji. Kazalniki so predvsem količinski ali kakovostni podatki in so tako lahko pomembno orodje pri oblikovanju politik. V preteklem letu smo posodobili 10 kazalnikov.

Uredništvo InfoGozd - Več kot 60 prispevkov in 12 mesečnih števil

Za redno objavo novic in tehnično dovršenost so tudi v letu 2022 skrbeli tehnični uredniki spletnega informacijskega portala WCM/InfoGozd: Katarina Flajšman, Jaša Saražin, Urban Žitko in Lovro Božidar Birkić. V letu 2022 smo tako za objavo pripravili 57 krajših in 21 daljših strokovnih del. Vse navedene vsebine smo tudi v letu 2022 redno objavljali v obliki novic s področja gozdne tehnike in ekonomike s poudarkom na gozdno-lesnih verigah, mehanizaciji in ekonomiki. Tudi v letu 2022 smo sodelovali s številnimi avtorji, ki so skupaj objavili 78 prispevkov. Največ objav je tudi v letu 2022 pripravila avtorica Špela Ščap. Vse prispevke spletnega informacijskega sistema WCM/InfoGozd še naprej mesečno arhiviramo in so tako trajno dostopni na digitalnem repozitoriju raziskovalnih organizacij Slovenije (Dirros).

Na tem mestu se ponovno zahvaljujemo vsem avtorjem za svoje prispevke in nenazadnje vam bralcem za zvestobo. Želimo si, da bi skupaj še tako uspešno delovali tudi v prihajajočem letu. V kolikor želite svoje vsebine objaviti v spletni publikaciji InfoGozd - Skrbno z gozdom nam jih posredujte na elektronski naslov urednistvo.InfoGozd@gozdis.si.

Novost leta 2022

V letu 2022 smo za vas obnovili del spletnega portala in tudi tokrat smo se trudili, da z vzdrževalnimi deli ne bi motili naših uporabnikov. Vsem uporabnikom so še vedno na voljo vsebine in orodja, ki smo jih pripravili v sklopu preteklega projektnega dela. V prvi polovici leta smo pripravili oziroma posodobili zemljevid deležnikov vzdolž gozdno-lesne verige. Interaktivni zemljevid je dostopen na naslednji povezavi: <https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/zemljevidi/2021061013094929/zemljevid-deleznikov-gozdno-lesne-verige/>

Zemljevid je namenjen vsem uporabnikom spleta in zainteresirani javnosti, ki imajo željo ali potrebo po takoimenovanem »poslovnem imeniku deležnikov gozdno-lesne verige«. Zemljevid deležnikov omogoča učinkovitejšo komunikacijo med zainteresiranimi skupinami in ponuja enostaven prostorski prikaz. Identificiranje deležnikov je potekalo v okviru različnih projektov in v več fazah. V prvi fazi smo naredili širši izbor gospodarskih dejavnosti gozdno-lesnega sektorja, ki je bil izhodišče za iskanje javno dostopnih podatkov. V naslednji fazi smo izvedli analiziranje podatkov. Zbrane podatke smo celostno uredili in po potrebi dopolnili. Podatki o deležnikih so zbrani iz različnih javno dostopnih podatkovnih baz ter iz raziskav, ki jih opravljamo. Z nadaljnjim razvojem bomo zemljevid nadgradili na način, da bomo dodali tekstovni iskalnik. Poleg tega bomo seznam deležnikov vzdolž gozdno-lesne verige periodično obnavljali. Podjetja, ki želijo sodelovati in biti vključena z več oziroma bolj točnimi podatki pa prosimo, da nas kontaktirajo na: gteinfo@gozdis.si

Ohranili smo tudi uporabnikom že dobro poznane vsebinske sklope. Nekateri od teh so:

- Spletno orodje za vizualizacijo proizvodnih verig s spremljajočimi kalkulacijami za izračunavanje preliminarne ocene stroškov, ki nastanejo v poslovnem procesu (proizvodnji, storitvi).
- Učni pripomoček za določanje kakovosti posameznega sortimenta. Spletno orodje je namenjeno vsem uporabnikom, ki želijo na priročen način določiti kakovost hlodovine in obenem pridobiti znanje o vrednotenju gozdnih lesnih sortimentov.
- Spletno orodje za določanje tehnične norme za konkretno delovišče na podlagi predpostavk, ki temeljijo na znanstvenem preučevanju dela, torej s snemanji in meritvami. WCM omogoča poenostavljen način določanja normativov gozdarskih del, pri katerem zadostujejo zgolj podatki o številu dreves, izbranih za sečnjo po drevesnih vrstah in debelinskih stopnjah ter nekaj osnovnih podatkov o tehnologiji in terenskih razmerah. Na podlagi osnovnih podatkov nam orodje samodejno izračuna osnovni čas, porabljen za izdelavo in spravilo dreves izbranih za sečnjo ter maksimalni čas, ki upošteva največje možne bonifikacije (pribitke časa k osnovnemu normativu). Osnovni rezultat je torej časovni interval. Za bolj zahtevne uporabnike je na voljo tudi podrobni izračun časovnega normativa, ki poleg osnovnih podatkov vključuje tudi bonifikacije na te čase (npr. zaradi dodatnih del, zahtevnejših terenskih ali vremenskih okoliščin itd.).
- V sklopu orodij ostaja orodje za pretvarjanje enot. Orodje sicer nima neposredne povezave s stroški, a je vseeno uporaben predvsem v praksi, kjer pri trgovanju z različnimi oblikami lesnih goriv večkrat prihaja do različnih interpretacij količine prodanega lesa. Poleg tega je možno modul uporabiti za primerjavo med lesnimi in fosilnimi gorivi, slednje so pomembne, ko se odločamo o zamenjavi energenta. Modul nam na podlagi znanih podatkov o pretekli porabi (npr. kurilnega olja) poda okvirno količino potrebnih lesnih goriv. Potrebno je poudariti, da gre za približen izračun energijskih ekvivalentov, ki temelji na enačbi za analitični izračun kurilnosti in faktorjih za preračun v druge enote, ne upošteva pa dejanskega izkoristka kotla.
- Celovit sistem spremljanja cen, kjer poleg cen lesa spremljamo tudi cene storitev v gozdarstvu (sečnja in spravilo ter prevoz lesa). Celovit sistem smo vzpostavili leta 2017 v sklopu Javne gozdarske službe – GIS, medtem ko smo sistem spremljanja cen posameznih lesnih goriv na trgu razvili v sklopu projekta BiomassTradeCentres II in jih spremljamo po enotni metodologiji že od leta 2011 dalje.
- V letu 2022 smo nadaljevali s spremljanjem prodajnih cen žaganega lesa iglavcev v Sloveniji, ki smo jih ponovili še v mesecu avgustu in novembru. Vprašalnik posredujemo na 60 elektronskih naslovov. Opravljene raziskave nazorno kažejo dinamiko spreminjanja cen žaganega lesa na trgu. Vsa podjetja, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo tudi v prihodnje vljudno vabimo k sodelovanju, saj bodo le z zadostnim številom poročevalskih enot (podjetij) rezultati reprezentativni.
- Na voljo so informacije o ocenah dejanskih in teoretičnih tržnih potencialov okroglega lesa v slovenskih gozdovih, ki so pomembne za vse akterje, vključene v gozdno-lesne verige. Kakovosten les oziroma hlodi so pomembni za podjetja, ki se ukvarjajo z nabavo, predelavo ali prodajo hlodov; to so predvsem žagarski obrati in proizvajalci furnirja ter proizvajalci vezanih furnirskih plošč. Les slabše kakovosti pa je pomemben predvsem za celulozno in kemično industrijo, proizvajalce lesnih plošč, proizvajalce lesnih goriv in energetska podjetja, ki proizvajajo in tržijo toploto in/ali elektriko, proizvedeno iz lesne biomase.

Vsekakor si bo ekipa oddelka za gozdno tehniko in ekonomiko na Gozdarskem inštitutu Slovenije še naprej prizadevala za nadaljnji razvoj vsebin tudi v prihodnosti. Predstavljamo še 5 najbolj obiskanih vsebin v letu 2022.

1.	<p>Cene gozdnih lesnih sortimentov na slovenskem trgu v AVGUSTU 2021</p> <p>V obdobju od zadnjega zbiranja podatkov v maju, se je uradno končala epidemija koronavirusa, ki je v preteklem letu in pol vplivala tudi na odkup lesa iz zasebnih gozdov. Po poročanju sodelujočih podjetij v tokratni anketi, se posledice omejitve zaradi koronavirusa v dejavnosti zmanjšujejo. Tokrat je le še četrtnina (oz. 26 %) podjetij poročala, da posledice zaradi omenjenega virusa vplivajo na njihov trenutni odkup. Ta podjetja kot glavni razlog navajajo manj ponudbe lesa na trgu (61 %), temu pa sledi cena (31 %). Glede na dogajanje na trgu okroglega lesa v letošnjem letu lahko manj ponudbe lesa na trgu pojasnimo tudi z nižjim sanitarnim posekom v primerjavi z letom 2020.</p>	10.124 ogledov
2.	<p>Cene gozdnih lesnih sortimentov</p> <p>V Pravilniku o merjenju in razvrščanju gozdno lesnih sortimentov (UrL RS, št. 79/2011) so gozdni lesni sortimenti (GLS) definirani kot ves posekan les gozdnih drevesnih vrst, in sicer s skorjo ali brez nje, in obsegajo: les v okrogli obliki, razcepljen ali v drugi obliki (veje, korenine, panji in tvorbe) ter lesne sekance iz lesa, pridobljenega neposredno v gozdu. Cene GLS so prav tako kot gozdarske storitve odvisne od številnih dejavnikov, dodatno pa na cene vplivajo razmere na trgu - ponudba in povpraševanje, ki se spreminja skozi čas. Med dejavnike, ki določajo ceno GLS, sodijo: kakovost, dimenzije, drevesna vrsta in čas poseka.</p>	5.848 ogledov
3.	<p>Cene gozdnih lesnih sortimentov na slovenskem trgu v FEBRUARJU 2022</p> <p>Cene sortimentov smreke so glede na preteklo zbiranje višje od 4 do 8 %. Največje zvišanje smo zabeležili v primeru kakovostnega razreda A, kjer je srednja vrednost zbranih cen v novembru znašala 130 €/m³ brez DDV, v februarju letos pa je bila cena za 10 €/m³ (brez DDV) višja. Sicer so cene hlodovine smreke za vse kakovostne razrede že pred enim letom, v februarju 2021, dosegale visoke vrednosti, v maju in avgustu 2021 so se cene še dvignile. V novembru smo zaznali sicer majhen padec cen, v začetku letošnjega leta pa so se cene zopet zvišale.</p>	4.553 ogledov
4.	<p>Cene lesnih goriv</p> <p>Merjenje in način izračunavanja volumna hlodov predstavlja stično točko med prodajalcem in kupcem in je podlaga za plačilo blaga. Kljub temu, da ta postopek na prvi pogled deluje enostavno, v izogib sporom že dolgo obstajajo dogovorjena pravila bodisi v obliki uzanc, dogovorov, standardov in pravnih predpisov. Merjenje količin in določanje kakovosti okroglega lesa je ključno tako za lesnopredelovalno industrijo kot tudi za lastnika gozdov in podjetja, ki se ukvarjajo s trgovanjem. Med meritvami bomo v nadaljevanju obravnavali načine izmere količin okroglega lesa, določanje kakovosti, razmerja med maso in volumnom ter področje standardizacije.</p>	3.693 ogledov
5.	<p>Merjenje okroglega lesa</p> <p>Merjenje in način izračunavanja volumna hlodov predstavlja stično točko med prodajalcem in kupcem in je podlaga za plačilo blaga. Kljub temu, da ta postopek na prvi pogled deluje enostavno, v izogib sporom že dolgo obstajajo dogovorjena pravila bodisi v obliki uzanc, dogovorov, standardov in pravnih predpisov. Merjenje količin in določanje kakovosti okroglega lesa je ključno tako za lesnopredelovalno industrijo kot tudi za lastnika gozdov in podjetja, ki se ukvarjajo s trgovanjem. Med meritvami bomo v nadaljevanju obravnavali načine izmere količin okroglega lesa, določanje kakovosti, razmerja med maso in volumnom ter področje standardizacije.</p>	3.673 ogledov